 SØRLANDET SYKEHUS		Foretaksnivå		Retningslinje
Preoperativ håndhygiene				Side 1 av 3
Dokument ID: 1.5.2.6.2.1.2-3	Godkjent dato: 03.12.2024	Gyldig til: 03.12.2026	Revisjon: 7.03	

Foretaksnivå/Virksomhetsstyring/Kvalitet og pasientsikkerhet/Smittevern/Infeksjonskontrollprogram

Hensikt

Fjerne midlertidig mikrobeflora, redusere permanent mikrobefloraflora og redusere oppformering av mikroorganismer på hendene, for å forebygge infeksjoner ved kirurgiske inngrep.

Omfang

Gjelder alle ansatte som utfører eller assisterer ved kirurgiske inngrep og sterile invasive prosedyrer.

Ansvar

Avdelingens ledelse har ansvar for tilrettelegging og implementering av retningslinjen.

Alle som utfører eller assisterer ved kirurgiske inngrep har ansvar for å kjenne retningslinjen og følge den.

Grunnlagsinformasjon

En relativ stor andel av operasjonshanskene får små hull under operasjonen, i 80 % av tilfellene oppdager ikke kirurgene hullene. Det er derfor avgjørende at bakteriemengden på hendene til operasjonsteamet holdes lavt gjennom hele operasjonstiden.

Midler brukt ved preoperativ håndhygiene skal tilfredsstillende testkravene angitt i den europeiske standarden NS-EN 12791.

Handling

- Alle smykker og klokker fjernes fra hender og underarmer.
- Neglene skal være korte (under 2 mm) og uten noen form for neglelakk, neglesmykker eller kunstige negler. Negler og neglebånd skal være hele og friske.
- Huden på hender og underarmer skal være hel, uten sår eller skorper. Personale med infiserte sår, neglerots-betennelse og eksem på hendene utgjør en betydelig infeksjonsrisiko. Slike forhold må meldes til nærmeste overordnede som vurderer eventuelle arbeidsrestriksjoner.
- Dersom mindre sår eller rifter oppdages må disse eventuelt dekkes med sterilt vannbestandig plaster etter at preoperativ håndhygiene er utført.
- Ved langvarige kirurgiske inngrep bør derfor hanskene tas av etter 3 timer og trinn 3 gjennomføres på nytt.
- Effektiv virketid gjelder fra tidspunktet sterile hansker blir tatt på til disse fjernes.

Håndvask

Før dagens første operasjon skal håndvask, med såpe og vann utføres uavhengig av hvilken metode som velges for preoperativ håndhygiene. Gjør klar neglerenser.

- Vask hender og håndledd med såpe og vann i 30 sekunder
- Rens neglene med neglerenser.
- Skyll godt
- Tørk hendene godt med vanlig papirhåndkle

Mellom fortløpende operasjoner utføres håndvask dersom hendene er synlig forurenset, du har spist eller vært på toalettet siden forrige håndvask.

Hånddesinfeksjon

Prioritet 1: Hånddesinfeksjon med klorheksidinsprit (Antibac kirurgisk pluss)

Foretrukket metode.

Prioritet 2: Hånddesinfeksjon med 70 % alkohol (Sterilium)

- Denne metoden kan brukes som alternativ ved allergi for klorheksidin.

Fremgangsmåte:

Utarbeidet av: Smittevernenheten	Fagansvarlig: Smittevernenheten	Godkjent av: For fagdirektør, overlege Per Kristian Hyldmo	
--	---	--	--

Foretaksnivå/Virksomhetsstyring/Kvalitet og pasientsikkerhet/Smittevern/Infeksjonskontrollprogram

Trinn 1 (høyre arm), trinn 2 (venstre arm), trinn 3 (hendene); alt utføres 2 ganger, samlet virketid minst 2min. Hendene lufttørkes før steril kirurgisk bekledning og sterile hansker tas på.

HØYRE ARM

Tilfør ca. 5 ml (2-3 pump) hånddesinfeksjonsmiddel i venstre håndflate (følg produsentens anbefalinger)

Dypp fingertuppene på høyre hånd i desinfeksjonsmiddelet i minimum 5 sekunder for å desinfisere under neglene

Smør middelet over hele høyre underarm opp til albuen. Gni med sirkulære bevegelser til huden føles tørt

VENSTRE ARM

Tilfør ca. 5 ml (2-3 pump) hånddesinfeksjonsmiddel i høyre håndflate (følg produsentens anbefalinger)

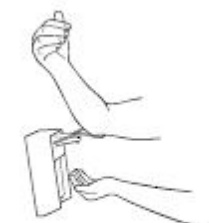
Dypp fingertuppene på venstre hånd i desinfeksjonsmiddelet i minimum 5 sekunder for å desinfisere under neglene

Smør middelet over hele venstre underarm opp til albuen. Gni med sirkulære bevegelser til huden føles tørt

HENDENE

Tilfør ca. 5 ml (2-3 pump) hånddesinfeksjonsmiddel i en håndflate (følg produsentens anbefalinger)

Gni håndflatene mot hverandre med roterende bevegelser opp til og med håndleddet

Med sprikende fingre, gni håndryggen på hver hånd, inkludert håndleddet

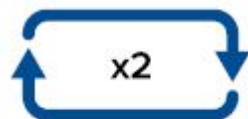
Flett fingrene og gni håndflatene mot hverandre fra side til side

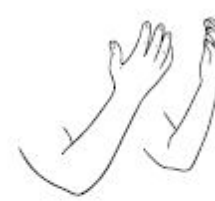
Gni baksiden av fingrene fra side til side mot innsiden av fingrene på den andre hånden

Gni venstre tommel med en roterende bevegelse i høyre hånd. Gjør tilsvarende med høyre tommel

Gjennomgang av trinnene er estimert til 60 sekunder. Gjennomfør så mange ganger det kreves for å møte produsentens anbefalinger om produktvolum og virketid, minimum to ganger

Når hendene er tørre kan kirurgisk bekledning og sterile hansker tas på

 SØRLANDET SYKEHUS		Preoperativ håndhygiene			Side: 3 Av: 3
Dokument-id: I.5.2.6.2.1.2-3	Utarbeidet av: Smittevernenheten	Fagansvarlig: Smittevernenheten	Godkjent dato: 03.12.2024	Godkjent av: For fagdirektør, overlege Per Kristian Hyldmo	Revisjon: 7.03

Foretaksnivå/Virksomhetsstyring/Kvalitet og pasientsikkerhet/Smittevern/Infeksjonskontrollprogram

Prioritet 3 Preoperativ håndvask med klorheksidinglukonat 4 % og vann

Preoperativ håndvask med klorheksidinglukonat alene har ikke like godt effekt som hånddesinfeksjon med kombinasjon av alkohol og klorheksidin. Spesielt gjelder det den umiddelbare effekten etter avsluttet hånddesinfeksjon. For å oppnå samme umiddelbare effekt som med klorheksidinsprit, må hendene derfor desinfiseres med alkohol etter avsluttet preoperativ håndvask og tørking av hendene.

1. Gjør klar neglerenser
2. Sett på vannet (bruk albu ved albuestyrt kran)
3. Skyll hender og underarmer godt under rennende vann
4. Rens negler med neglerenser
5. Ta 3-5 ml vaskemiddel (3 pumpeslag med klorheksidinglukonat 4 % fra dispenser (bruk albuen).
 - Vask håndflater, håndrygger og mellom fingrene, samt hver enkelt finger med roterende bevegelser.
 - Vask deretter begge underarmer opp til albuen. Hold hele tiden hendene høyere enn albuen, slik at vannet renner fra fingrene mot albuen. **Virketid minimum 2,5 minutter.**
6. Skyll godt av.
7. Ta nye 3-5 ml vaskemiddel fra dispenser (bruk albuen) og gjenta vaskingen som beskrevet under trinn 5. Samlet vasketid må være **minst 5 min** (Virketid for klorheksidin skal være minst 5 min)
8. Skyll hender og armer. Hold hele tiden hendene høyere enn albuen.
9. Eventuell albukran stenges med albuen.
10. Tørk med et sterilt håndkle fra fingrene i retning albuen uten å forurense hendene.
11. Desinfiser hender og underarmer med alkoholholdig desinfeksjonsmiddel i 1 minutt.
12. La hendene lufttørke.

Deretter kan steril kirurgisk bekledning og sterile hansker tas på.

Kryssreferanser

[I.5.2.6.2.1.2-1 Håndhygiene](#)

Eksterne referanser

[Håndhygieneveilederen - FHI 2016](#)

[Infeksjonskontroll.no](http://infeksjonskontroll.no)